2. fázis: Egy kissé sötétebb barna humuszos, történeti korú humuszréteg. Ehhez a fázishoz több római kori falmaradvány is köthető.

2a fázis: A szonda K-i felében egy épület falsarka, azaz ÉK–DNy-i és DK–ÉNy-i fal találkozása rajzolódott ki. Nagyon valószínű, hogy ehhez a korhoz köthető a valószínűleg az alsó agyagos, humuszos rétegbe beásott, egy kősor szélességű falalapozás is, amely párhuzamosan futott volna a DK–ÉNy-i fallal, de valószínűleg soha sem lett befejezve.

2b fázis: Az ÉK–DNy-i falat később meghosszabbították ÉK felé. Valószínűleg a szondán kívül derékszögben csatlakozhatott egy másik, ÉK–DNy irányú kis fal, amelyből csak egy habarcsos kis csonk (valószínűleg falkiszedés) maradt meg. Az összeépített két fallal párhuzamosan futott egy másik ÉK–DNy-i kőfal a szonda Ny-i felében.

3. fázis: Még a római korban a falakat visszabontották és az épületromok mellett omladékrétegek keletkeztek.

4. fázis: A régészeti korú rétegeket a modern, kevert, törmelékes feltöltés alatt egy mintegy 0,2–0,3 m vastag, barna humuszos, agyagos, termett talajréteg borította, amelyből némi újkori kerámia mellett, nagy számban kerültek elő római kori kerámia- és építési törmelékdarabok.

A feltárt római rétegekből előkerült kerámiaanyag előzetes vizsgálata alapján az 2. és 3. fázis a Kr. u. 2. sz. végére, a 3. sz. elejére datálható. A megtalált házikerámia-töredékek, szórványos vastárgyak és néhány finomkerámia-töredék valamint a maradványok topográfiai helyzete, valószínűvé teszi, hogy a telken előkerült falmaradványok egy az aquincumi polgárváros közvetlen közelében álló villaépülethez tartoztak.

Lassányi Gábor

83. Budapest, III. Királyok útja 291.
(KÖH 59163)
U, R, B, V

2009. április 1. és május 26. között a BTM Ős- és Népvándorlás kori Osztálya befejezte a 2007 őszén megkezdett, majd 2008-ban folytatott feltárásokat. A III. ütem keretében a telek (63629/5 hrsz.) ÉK-i sarkában tervezett C2-es épület megelőző feltárását folytattuk, valamint a 2007-ben már szondázott Csónakház területén végeztük el a feltárást, a szakmailag szükséges mértékben. A feltárt 1199 m²-en csaknem 400 újabb régészeti objektumot dokumentáltunk.

Az ásatás leginformatívabb részének továbbra is a Dunához közelebbi ÉK-i teleksarok „C2"-es szelvénye bizonyult. Itt a középső bronzkori szint (SE 630) és alatta helyenként a 120 cm vastagságot is elérő sötétbarna fekete agyagos réteg (SE 680) között idén egy humuszosodott rétegcsík is megfigyelhető volt, mely talán a területhasználatban tapasztalt kisebb hiátusra utalhat a korai–középső bronzkor idején. Az SE 680-as rétegben belső rétegződés híján gazdag bronzkori és rézkori réteganyag kíséretében fokozatosan mélyülve a kora bronzkori, késő rézkori települési szintek nem különültek el.

A badeni kultúra települési objektumainak egy része a tavaly megfigyeltekhez hasonlóan nagy mennyiségű kagylóhéjat tartalmazott. Több esetben ugyanakkor csak kagylóhéj koncentráció jelezte a késő rézkori objektumok felső, beásási szintjét. Egy alkalommal vastag falú hombáredény töredékeivel letapasztott aljú beásást figyeltünk meg.

A terület ÉK-i sarkában kissé mélyülő térszínen különálló középső rézkori réteg és belőle induló sekély beásások a Ludanice-kultúra települési jelenségei közé tartoznak.

A szelvényen ÉK–DNy-i irányban áthúzódó, ÉK-i irányban fokozatosan felemésztődő természetes eredetű árokba ásva vélhetően újkőkori földkút maradványát tártuk fel.

A Csónakház gépi humuszolása során nyilvánvalóvá vált, hogy csaknem kétharmad részét egy ÉNy–DK irányban húzódó egykori meder betöltése foglalja el. Két oldalán fokozatosan emelkedő partmenti sávot sikerült megfognunk. Északi részén gyenge intenzitású bronzkori és vaskori telepjelenségek, déli felén a partszakasz nagyobb felületén a korábban C1-es és B2-es épületek területén megismert felszínviszonyokkal találkoztunk, közepes intenzitású középső bronzkori és vaskori régészeti települési jelenségek mellett. A partrézsű mélyebb részén egy csomóban egy köpűs lándzsahegyből, két tömör karperecből, egy peremes balta töredékéből, egy kúpos csüngőből és több nagyobb olvadékdarabból álló középső bronzkori kincslelet látott napvilágot.

A 2009-es feltárással befejeztük a tervezett lakóépületek helyének kutatását.

Munkatársak: M. Virág Zsuzsanna régész, Somogyi Ferenc, Szakmáry Béla, Gyenes Gábor, Lajtos Tamás, Sréter Kinga, Deák Gábor, Veress Marcell technikusok; Hurta Orsolya (geológia).

Szilas Gábor

84. Budapest, III. Kossuth Lajos üdülőpart 86–92.
(KÖH 71237)
Ő

A BTM 2009. június 25-én régészeti szakfelügyeletet és megfigyelést biztosított a 63580/2 hrsz. ingatlanon létesítendő csónakház építéséhez kapcsolódó földmunkáknál, melyek – az engedélyben foglaltak szerint – kizárólag a humusz eltávolítását érintették, amit munkagéppel végeztek. Ezt követően, a géppel levitt felületen kézi tisztítással és nyeséssel vízszintes felületet alakítottunk ki. A 15–20 cm vastagságú humusz alja, egyben az épület alapozási síkja, 101,70 m. tszf. magasságnál jelentkezett. Ennél a magasságnál, a csónakház ÉK-i negyedében, barna kevert, faültető gödrökkel bolygatott réteg tetején néhány őskori kerámiatöredék előkerülése régészeti lelőhelyre utalt, más régészeti jelenséget ezen a szinten

megfigyelni nem lehetett. Miután az épület padlószintje árvízvédelmi okokból 104,83 m tszf. szintig feltöltésre kerül, a régészeti lelőhely további mélyítéssel történő megfigyelésére nem volt mód. Az épület É-i felében az alapozási síkon mindössze kiszedett újkori épületalap, illetőleg épülettörmelékes feltöltés jelentkezett. A DNy-i oldalon sárga agyagfeltöltést, a DK-i részen ugyancsak sárga, de barna agyaggal kevert feltöltést figyeltünk meg ezen a szinten.

A szakfelügyelet során megfigyelt régészeti lelőhelyre utaló leletek előkerülési szintje megfeleltethető a közvetlenül É-ra fekvő Királyok útja 195–197. (63588 hrsz.) és 199–203. (63589 hrsz.) sz. alatti telken Szilas Gábor által 2008-ban végzett próbafeltáráson tapasztalt jelenségekkel. Egész pontosan a legközelebb feltárt 4. sz. árokban 101,72–101,92 m tszf. megtalált középső rézkori, késő bronzkori és kelta leletanyagot tartalmazó kultúrréteggel, amely alatt a középső rézkori Ludanice-kultúra települési jelenségei is mutatkoztak. Mindezek alapján bizonyosnak tartható, hogy a több korszakot is magába foglaló lelőhely D-i irányban a Királyok útja 179–182. sz. alatti telek (jelenleg Kossuth Lajos üdülőpart 86–92.) területére és valószínűleg még attól D-re is kiterjedt.

M. Virág Zsuzsanna

85. Budapest, III. Kunigunda útja 49–59. (KÖH 48369)

Ró

A BTM Aquincumi Múzeuma próbafeltárás keretében 3 ütemben (2009. június 25.–július 21., augusztus 3–19., november 5.–december 7.) 5 szondaárokkal, összesen 1300 m²-t kutatott a 19772 hrsz. telken. Az első és második ütem árkait a VPOP É-i előterében feltárt római kori épületrészlethez közel, a telek É-i sávjának K-i felén, a Bojtár utca felőli részen alakítottuk ki.

A VPOP alatti ásatáshoz a legközelebb – mintegy 60 m-re É-ra, az első ütemben kutatott, 2. szondaárok helyezkedett el. A K–Ny irányú, 27 m hosszú, 9 m széles és 2,4–2,6 m mélységig feltárt felület kutatása negatív eredménnyel zárult. A szonda felső részén 2 m vastag, építési törmelékkel erősen kevert, újkori feltöltés húzódott. Ennek a rétegnek az alsó részén – helyenként csak foltokban – egy szürkésbarna agyagos réteg mutatkozott, amelyből újkorral keverten minimális mennyiségű római kori leletanyag is elő került. Az újkorra keltezhető rétegek alatt már a leletanyag nélküli, sárga színű, helyenként homokos, helyenként agyagos altalaj jelentkezett.

A 2. szondától 50 m-re Ny-ra helyezkedett el az É–D irányú, 30 m hosszú, 9 m széles, 2,7–3 m mélységig feltárt 1. szondaárok. A modernkori tereprendezés miatt felül itt is kb. 2 m vastag, törmelékes feltöltés húzódott, amelyet ugyancsak szürkésbarna színű, agyagos, az újkori mellett, római kori leletanyagot is tartalmazó réteg zárt le. Az alatta előkerült, szintén szürkésbarna színű, humuszos réteg viszont már csak és kizárólag római kora keltezhető leleteket tartalmazott. Ennek a rétegnek az alsó negyedéből, a szonda D-i felén került elő az a 0,4 m széles, kötőanyag nélküli, ÉÉK–DDNy irányú, sárgásfehér mészkövekből álló, 8 m hosszan követhető régészeti jelenség, amely rendkívül rossz megtartása ellenére, valamiféle falalapozás – talán kerítésfal – maradványaként értelmezhető. Ezen objektumot tartalmazó rétegből, különösképpen annak a jelentkezési szintjéből, viszonylag nagy számban kerültek elő az építészet köréhez tartozó kísérő leletek, tegula-, imbrex-, és tubustöredékek. A fentieken kívül jelentős mennyiségben kerültek elő jellegtelen szürke és sárga kerámia, valamint Rheinzabern és Westendorf köréhez kapcsolható terra sigillata töredékek (Vámos Péter régész meghatározása). Említésre méltóak a szintén ebből a horizontból származó mécsestöredékek, rossz megtartású bronz- és ezüstérme (Philippus Arabs antoninianus), egy középen átfúrt, téglalap alakúra csiszolt karneol, egy számszeríjfibula és egy ezüstbulla. A szonda középső részén, annak Ny-i oldalán, már a falszerű objektum előkerülési szintje felett – mintegy földnyelvszerűen, megjelent a sárga színű, homokos-agyagos altalaj, amely meredeken lejtett Ny-i és D-i irányban. A kutatóárok É-i végén közvetlenül az altalaj felett került elő egy barna színű földdel kevert, faszenes-paticsos folt, amelyből a szürke és sárga kerámia mellett, szintén a fenti időszakra keltezhető terra sigillata töredékek is származtak.

A szondában előkerült falszerű objektum miatt tártuk fel a 3. szondát. A K–Ny irányú, 25 m hosszú és 8 m széles 3. árok közvetlenül csatlakozott az első árok D-i végéhez. A rétegződés ugyanúgy alakult.

A 4. szondaárkot a 3. ütemben, az előbbiektől, mintegy 250 m-re Ny-ra nyitottuk. A K–Ny irányú, 20 m hosszú, 16 m széles felület rétegsora részben az előzőekéhez hasonlóan alakult.

A szintén a 3. ütemben feltárt 16 m hosszú és 15 m széles, 5. szondaárok már a terület Kunigunda utca felőli részén feküdt. A felület rétegsora a 2. szondaárokhoz hasonlóan negatív eredménnyel zárult. A kb. 2 m vastag újkori feltöltés felső részén erősen törmelékes, alsó részén homogénebb, agyagosabb rétegződés volt megtalálható, amely közvetlenül a sárga színű, helyenként kavicsos, agyagos altalajon feküdt.

Összességben tehát, a telek K-i felén, a VPOP előterében feltárt római kori épület közelsége miatt, római kori objektumok és tárgyi emlékek kerültek elő, míg a Ny-i oldalon csak minimális mennyiségű leletanyag fordult elő, objektumok, régészeti jelenségek nélkül.

Lassányi Gábor – Anderkó Krisztián

86. Budapest, III. Óbuda, Északi városkapu (KÖH 45945)

R, B

2009. május 4. és július 13. között elvégeztük a régészeti próbafeltárást a védett régészeti lelőhely területére eső 65554/17–29 hrsz. ingatlanokon.